

Goedemiddag!

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen en andere werkzaamheden.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: gemeenschappelijk geregeld ?

Kaderstelling en controle buiten de gemeentegrens

In de laatste Nieuwsbrief van 2022 beschreef ik de ingrijpende wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). En dan met name toegespitst op de extra ruimte die is gecreëerd voor gemeenteraden.

De wetgever heeft speciaal ten behoeve van de gemeenteraad ruimte gecreëerd om invulling te geven aan hun kaderstellende en controlerende rol binnen gemeenschappelijke regelingen die (mede) door het college van B&W zijn aangegaan.

Vooropgesteld dat de raad dit wil!

Hierbij moet de raad moet zich wel realiseren dat dit een eenmalige en unieke (dus: historische) kans is om kenbaar te maken wanneer hij aan welke knoppen binnen de gemeenschappelijke regeling wil draaien.

De raad moet zichzelf op dat (dualistische) spoor zetten, dit is ten principale geen collegetaak.

Aanpassing vereist

Tot 1 juli 2024 geldt een overgangsperiode. Gedurende die periode moeten bestaande gemeenschappelijke regelingen worden aangepast aan de gewijzigde Wgr.

Dit alles begint met het door het college van B&W aan de raad voorleggen van een conceptwijziging. Maar eigenlijk moet het college voor dit alles bij de raad de vraag neerleggen hoe hij zichzelf ziet binnen de regeling: op welke onderwerpen, over welke voorgenomen besluiten van het bestuur van de GR, wil de raad een zienswijze hebben? Pas daarna zou het college een eerste ontwerp van een wijzigingsbesluit moeten maken.

De raad heeft 8 weken de tijd voor het geven van een zienswijze. Die termijn gaat van start nadat het college de conceptwijziging naar de raad heeft gestuurd.

Inhoud zienswijze

Wat moet er zoal in een zienswijze van de raad staan?

Denkend vanuit kaderstelling en controle zou dit in elk geval een opsomming moeten bevatten van alle voorgenomen besluiten van het bestuur van de regeling waar de raad een zienswijze over moet geven. Dit vergt zelfstandig denkwerk van de raad, en daarmee van zijn griffier.

Onontkoombaar vergt dit ook een blik over de gemeentegrens, richting de betrokken andere gemeenteraden. Met daaraan gekoppeld de vraag: hoe kunnen wij elkaar vinden met betrekking tot de opsomming van voorgenomen besluiten die een zienswijze van de raad vergen?

Een zienswijze moet dus vooral inhoud hebben, en blijk geven van een raad die zich van zijn positie bewust is.

Mijn oog viel op deze door de raad vast te stellen zienswijze: *“Wij begrijpen dat de wijziging inhoudt dat wordt voldaan aan de eisen van de wijzigingen per 1 juli 2022 van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Wij constateren dat er geen sprake is van strijdigheid met het recht en het algemeen belang en zien daarmee geen belemmeringen ten aanzien van het wijzigen van de regeling zoals aangegeven.”*

De raad die deze zienswijze vaststelt sluit daarmee naar de toekomst de deur voor het naar zichzelf toetrekken van voorgenomen besluiten voor het geven van een zienswijze.

De raad die deze zienswijze vaststelt laat voor nu en voor de toekomst de kans schieten om binnen de betreffende gemeenschappelijke regeling op gepaste wijze aan kaderstelling en controle te doen. Gemiste kans?

Toestemming na zienswijze

Gewapend met de zienswijze van de raad gaat het college, samen met de andere betrokken colleges, de definitieve conceptwijziging opstellen. Deze gaat naar de raad om toestemming.

Voor de totstandkoming van dat raadsbesluit inzake wel of niet toestemming heeft de raad welgeteld 13 (!) weken, te rekenen vanaf de dag waarop het college het definitieve concept naar de raad heeft gestuurd. Het staat de raad vrij om die termijn van 13 weken te verlengen met maximaal 13 weken.

Alles bij elkaar een half jaar dus.

Als de raad die termijn ongebruikt voorbij laat gaan is de toestemming van rechtswege gegeven.

Bedenk hierbij dat (uitsluitend) het college van B&W zaken aan de raad voorlegt.

In charge

Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling heeft hierin geen enkele (wettelijke) taak of bevoegdheid.

Niettemin is mijn beeld dat tal van besturen van gemeenschappelijke regelingen dit proces naar zich toe hebben getrokken en daarbij de colleges van B&W linksom en rechtsom zijn gepasseerd.

Die colleges stonden (staan) erbij en keken ernaar.

Dusdoende dicteert niet het college van B&W maar het bestuur van de gemeenschappelijke regeling zowel procesmatig als inhoudelijk het proces van totstandkoming wijziging bestaande gemeenschappelijke regeling.

Dat heeft de wetgever niet voor ogen gestaan!

Deus ex machina?

Het in kaart brengen van categorieën voorgenomen besluiten die aan een zienswijze van de raad moeten worden onderworpen is geen sinecure. Eigenlijk is het een onmogelijke missie om hierbij geen categorie over het hoofd te zien.

Een rol van betekenis kan hierbij worden gespeeld door de gemeenschappelijke adviescommissie als bedoeld in artikel 24a lid 1 Wgr. Deze commissie moet door het algemeen bestuur van een gemeenschappelijke regeling worden ingesteld als de betrokken gemeenteraden dat willen.

Die adviescommissie wordt bememd door uitsluitend raadsleden uit de betrokken gemeenten.

En kan onder meer de taak en bevoegdheid krijgen om op elk door hem gewenst moment een voorgenomen besluit uit de stapel van het dagelijks bestuur te trekken. Dit teneinde dat voorgenomen besluit voor een zienswijze aan de betrokken gemeenteraden voor te leggen.

Bezien vanuit de optiek van een optimale positionering van een gemeenteraad binnen een gemeenschappelijke regeling, is een gemeenschappelijke adviescommissie een onontkoombare "must".